

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Üye Devletlere Ceza İşlerinde Arabuluculuk Konulu R (99) 19 Sayılı Tavsiye Kararı*

(Bakan delegelerinin 15 Eylül 1999 tarihli 679. oturumunda Bakanlar komitesince kabul edilmiştir.)

Bakanlar Komitesi Avrupa konseyi statüsünün 15.maddesi gereğince,

Üye devletlerde, ceza işlerinde arabuluculuğun geleneksel cezalandırma yöntemlerini tamamlayan ya da ona alternatif bir seçenek olarak kullanılmasındaki gelişmeyi not ederek,

Mağdurun, suçlunun ve suçtan etkilenme ihtimali olan diğer taraflar ile toplumun ceza usul işlemlerine kişisel aktif katılımının artırılması gereğini göz önüne alarak,

Suçlu ile irtibata geçerek kendisinden özür dilenmesi ve zararının giderilmesi bakımından, mağduriyetinin sonuçlarının ele alınmasında daha güçlü bir sese sahip olmasında mağdurun meşru çıkarı bulunduğunu kabul ederek,

Suçluların sorumluluk duygularının teşvik edilmesinin önemini ve kendilerine toplumla bütünleşmelerini ve rehabilitasyonlarını daha da ilerletecek olan pratik fırsatları sunulmasının önemini göz önüne alarak,

Suçla baş edilmesinde, suçun önlenmesinde ve ondaki ortak çatışmanın çözümünde böylece daha az baskıcı ve daha yapıcı ceza adaleti sonuçlarının ortaya çıkışının teşvik edilmesinde, arabuluculuğun, toplumun ve bireyin önemli rolünün farkındalığını artırabileceğini kabul ederek,

Arabuluculuğun, belirli becerilere, pratik kurallara ve güvenilir bir eğitime gereksinim duyduğunu kabul ederek,

Ceza işlerinde arabuluculuk alanında, özel ve resmi girişimlerin koordine edilmesi ve birleştirilmesinin gereğini ve mahalli topluluklar ile hükümet dışı kuruluşlarca yapılacak katkıların potansiyel bir öneme sahip olduğunu göz önüne alarak,

İnsan haklarının ve temel özgürlüklerinin Korunmasına dair sözleşmenin gereklerini göz önünde tutarak,

Çocuk Haklarının Kullanılması Avrupa Sözleşmesini, Ceza Usulünde ve Hukukunda Mağdurun Pozisyonu ile ilgili ve R (85) 11 sayılı, Ceza Adaletini Basitleştirme ile ilgili R(87) 18 sayılı, Mağduriyetin Önlenmesi ve Mağdura yardım ile ilgili R (87) 21 sayılı. Çocuk Suçluluğuna Sosyal Tepkiler ile ilgili R (887)20 sayılı. Göçmen Ailelerden Gelen Genç Kişiler arasındaki Çocuk Suçluluğuna Sosyal Tepkiler ile ilgili R (88) 6 sayılı, Kamusal Ceza ve Tedbirler Hakkında Avrupa falları ile ilgili R(92) 16 sayılı, Ceza adaletinin Yönetimi ile ilgili R(95) 12 sayılı, ve Ailede Arabuluculuk ile ilgili R (98) 1 sayılı tavsiye kararlarını akılda tutarak,

Üye devletlerin hükümetlerine, ceza işlerinde arabuluculuğun geliştirilmesinde bu tavsiye kararının ekinde yer alan ilkeleri göz önüne almalarını ve bu metnin mümkün olabilen en geniş biçimde dağıtımını tavsiye eder.

* Metinler Necati NURSAL'a ait Uluslar arası Cezaevi Standartları ve Denetimli Serbestlik Kuralları Kitabı'ndan alınmıştır.

R (99) 19 sayılı Tavsiye Kararına Ek

I.Tanım

Bu rehber ilkeler, mağdur ve suçlunun, kendi özgür rızalarıyla ve tarafsız üçüncü bir kişinin (arabulucunun) yardımıyla suç nedeniyle ortaya çıkan meseleleri çözümüne aktif olarak katıldıkları her işleme uygulanır.

II. Genel İlkeler

- 1.Arabuluculuk sadece tarafların özgür olarak buna rıza göstermesi halinde vuku bulmalıdır. Taraflar bu rızalarını arabuluculuğun her aşamasında geri çekebilirler.
- 2.Arabuluculuk esnasındaki tartışmalar gizlidir ve sonradan kullanılamaz. Tarafların bu konuda anlaşmış olmaları müstesnadır.
3. Ceza işlerinde arabuluculuk genel olarak ulaşılabilen bir hizmet olmalıdır.
4. Ceza işlerinde arabuluculuğa , ceza adaleti sürecinin her aşamasında ulaşılabilmelidir.
5. Ceza adaleti sisteminde arabuluculuk hizmetine yeterli otonomi verilmelidir.

III.Yasal Temel

6. Mevzuat ceza işlerinde arabuluculuğu kolaylaştırmalıdır.
- 7.Ceza işlerinde arabuluculuğun kullanımını tanımlayan rehberler olmalıdır. Rehberler özellikle davaların arabuluculuk servisine havale edilmesine ilişkin koşulları ve arabuluculuk yoluyla davaların çözülmesini düzenlemelidir.
- 8.Arabuluculuğa temel koruma prosedürleri uygulanmalıdır: özellikle taraflar, hukuki yardımdan ve gerekli olduğu zaman tercüme ve tercüman hizmetinden yararlanmalıdır. Buna ilaveten küçükler anne ve babasının yardımından yararlanmalıdır,

IV.Ceza adaletinin arabuluculukla ilgili çalışmaları

- 9.Bir ceza davasının arabuluculuğa havale edilmesi ve arabuluculuk sürecini sonuçlarına ait değerlendirmeler ceza adaleti makamlarına sunulmalıdır.
- 10.Arabuluculuğa karar vermeden önce taraflar, sahip oldukları hakları, arabuluculuğun süreci ve bu kararlarının mümkün olabilecek sonuçları hakkında tam olarak bilgilendirilmelidirler.
- 11.Ne mağdur nede suçlu haksız vasıtalarla arabuluculuğu kabul etmeye ikna edilmemelidir.
- 12.Küçüklerin hukuki işlemlere katılmasını düzenleyen hukuki korumalar özel hükümler, ceza işlerinde arabuluculuğa katılmalarına da uygulanır.
- 13.Katılan ana taraflardan birisinin, işlemleri anlama kapasitesinin bulunmaması halinde arabuluculuğa devam edilmemelidir.
- 14.Davanın temel olayları normal koşullarda arabuluculuğun temeli olarak her iki tarafça kabul edilmelidir.
- 15.Yaş. uygunluk,entelektüel kapasite gibi açık eşitsizlikler bir davanın arabuluculuğa havale edilmesinden önce dikkate alınmalıdır.
- 16.Bir davanın arabuluculuğa havale edilmesi halinde, yetkili ceza adaleti makamlarına arabuluculuğun gidişatı hakkında bilgi verilmesini sağlamak üzere makul bir zaman sınırı da belirlenmelidir.
17. Arabuluculuğa dayalı olarak davanın düşmesi adli bir hüküm ve karar ile aynı statüye sahip olmalı ve aynı olaylara dayanılarak soruşturma konusu edilememelidir.
 1. Taraflar arasında bir anlaşmaya varılamaması veya anlaşmaya rağmen gereğinin yerine getirilememesi nedeniyle davanın ceza adaleti makamlarına geri gönderilmesi halinde nasıl bir süreç işleneceğine dair karar gecikmeksizin verilmelidir.

V. Arabuluculuk servislerinin çalışması

V.1 Standartlar

- 19.Arabuluculuk hizmetleri kabul edilen standartlarla yönetilmelidir.
- 20.Arabuluculuk servisleri görevlerini yaparken yeterli otonomiye sahip olmalıdırlar. Yetki standartları ve etik kuralların yanı sıra. arabulucuların seçilmesi, eğitilmesi ve değerlendirilmesi için prosedürler geliştirilmelidir.

21. Arabuluculuk hizmetleri yetkili birim tarafından denetlenmelidir.

V.2 Arabulucuların nitelikleri ve eğitimi

22. Arabulucular toplumun tüm kesimlerinden işe alınmalı ve genellikle mahalli kültür ve toplulukları iyi anlama kapasitesine sahip olmalıdır.

23. Arabulucular arabuluculuğun gerektirdiği sözlü kararları verebilmeli ve kişiler arasında maharetli davranışlar sergileyebilmelidir.

24. Arabulucular, arabuluculuk görevlerine başlamadan önce hizmet öncesi eğitim ayrıca hizmet içi eğitim almalıdırlar. Alacakları eğitim, yüksek düzeyde yetenek, ihtilaf çözme becerileri, mağdurla ve suçluyla çalışmanın özel gerekleri ve ceza adalet sistemi hakkında temel bilgileri hedef almalıdır.

V.3 Davaların çözümü

25. Arabuluculuğa başlamadan önce arabulucu, yetkili ceza adaleti makamları tarafından davanın ilgili bütün vakaları hakkında bilgilendirilmeli ve gerekli dokümanlar kendisine verilmelidir.

26. Arabuluculuk, tarafların istek ve ihtiyaçları ile davanın olaylarına dayalı olarak tarafsız bir biçimde yerine getirilmelidir. Arabulucu her zaman davanın taraflarının onurlarına saygı göstermeli ve tarafların birbirine saygılı davranmasını sağlamalıdır.

27. Arabulucu, arabuluculuk için güvenli ve rahat bir ortam sağlama konusun» da sorumlu olmalıdır. Arabulucu tarafların korumasız-savunmasız olmalarına karşı duyarlı olmalıdır.

28. Arabuluculuk yeterince yapılmalı, fakat tarafların uyabilecekleri bir adımla yürütülmelidir.

29. Arabuluculuk kamera ile çekimi altında yapılmalıdır.

30. Gizlilik prensibine rağmen arabulucu, işlemler sırasında ortaya çıkan işlenmesi yakın ciddi suçlar hakkında uygun olan makamlara veya ilgili kişilere bilgi vermelidir.

V.4 Arabuluculuğun sonucu

31. Taraflar gönüllü olarak anlaşmaya varmalıdırlar. Anlaşmalar, sadece makul ve orantılı yükümlülükler içermelidir.

32. Arabulucu, atılan adımları ve arabuluculuğun sonucunu ceza adaleti makamlarına rapor etmelidir. Arabulucunun raporu, arabuluculuk görüşmelerinin içeriğini açığa vurmamalı ve arabuluculuk görüşmeleri esnasında tarafların davranışlarına ilişkin hiçbir kararı dile getirmemelidir.

VI. Arabuluculuğun devamlı gelişimi

33. Ortak bir anlayış geliştirilmesi bakımından, ceza adaleti makamlarıyla, arabuluculuk servisleri arasında düzenli görüşmeler yapılmalıdır.

34. Üye devletler, ceza işlerinde arabuluculuk üzerinde araştırma ve değerlendirmeler yapmalıdır.